

Ur Göteborgs-Posten 2001-10-07

Skattjakt med satellithjälp

För drygt ett år sedan kopplade amerikanerna bort störningarna i navigationssystemet GPS. Det har öppnat en strömflod av nya användningsområden. Det senaste är geocaching - skattjakt med satellithjälp.

GPS var från början avsett som ett navigationshjälpmedel för den amerikanska militären. För att försvåra civil användning lade man in en störning av systemet som gav en missvisning på ett hundratal meter.

Denna togs bort 1 maj 2000. Då blev det möjligt att leta upp vilken punkt som helst på jorden med bara tio meters felmarginal.

Detta tyckte en GPS-entusiast i Oregon, USA, var så enastående att han firade saken med att placera ut en låda godsaker i naturen. Han angav positionen för lådan med hjälp av koordinater - longitud och latitud uttryckt i grader och minuter - på sin webbsida.

Snart började det hända saker. Någon såg potentialen i Oregonentusiastens idé - skattjakt med satellithjälp - och kallade det till geocaching (cache står för gömställe). Det skulle kunna bli en ny sport och en ny fritidssysselsättning.

Det blev det. På drygt ett år har denna form av skattletande spritt sig över hela världen. Nu finns 6 100 gömmor i 66 länder. Och minst lika många skattletare. Jan Sylan på Hisingen är en av dem. Han var en av de första i Sverige.

- Hittade av en tillfällighet en länk på nätet. Sedan var jag fast, berättar han.

Jan Sylan jobbar inom IT-branschen. Navigation har han varit intresserad av sedan barnsben. Det började redan i föräldrarnas båt då han med hjälp av radiopejl tog ut positionerna. Sedan dess har det blivit mycket navigerande. Med tiden kom GPS och i dag betecknar han sig som "GPS-dåre".

Nu handlar det mycket om geocaching för Jan Sylan. Reglerna är enkla. Man skaffar sig en liten låda som tål väder och vatten, t ex en fryslåda med tätt lock, en liten anteckningsbok där skattfinnaren antecknar sig och en sak av kuriosavärde som upphittaren kan byta ut mot något annat.

Vissa gömmor har en engångskamera med vilken upphittaren kan lämna spår efter sig i form av ett självporträtt.

Vem som helst får lägga ut en gömma. Positionen förs in på en webbsajt, www.geocaching.com.

I Sverige finns just nu 45 sådana gömmor utlagda. Några i Göteborg. Tillsammans med Jan Sylan var GP med och spårade upp en av dem.

Varje skatt har ett namn. Vår hette Free Phone och hade lagts ut av signaturen vdm&xog. Koordinaterna var N (norr) 57 grader 40.333 minuter och E (öst) 011 grader 58.025 minuter. Dessa knappades in på GPS-en. Därefter fick vi en sk waypoint - målet för vårt skattletande.

Och målet visade sig vara trakterna av Toltorpsdalen.

Återstod bara att bevisa att så också var fallet.

Genom att följa pilen på GPS-en lyckades vi trassla in oss i Toltorpsdalens villakvarter, för att till slut hamna på en återvändsgränd. Enligt satellitnavigeringssystemet var det 350 meter kvar till målet. Vi fortsatte längs en lång trappavsats (200 meter kvar), närmade oss Toltorpsdalens friluftsområde (100 meter kvar), en gångstig (80 meter kvar) och upp för en hög bergsknalle med en fin utsikt över omgivningarna.

Här någonstans skulle skatten finnas, inom en radie på tio meter. Efter en liten stunds letande hittade vi den, men först efter att vi kasat oss ner i en ravin.

Där fanns skatten i en plastpåse, upphängd i ett träd. Innehållet bestod av en mobiltelefon (utan samtalskort) och loggboken.

Jan Sylan kunde andas ut.

- Det händer att man inte hittar skatten. Någon kan ha varit där och knyckt dem. Eller att den är alltför väl gömd. Svårigheterna är graderade i en skala från ett till fem stjärnor. Vår hade bara två. Femstjärniga skatter kan ställa krav på avancerad bergsklättring eller dykning.

Jan Sylan tycker att det är ett bra sätt att komma ut i naturen. Vid sidan av utflykten får man också ett mål, tycker han.

- I våras var jag med familjen i Danmark och passade då att ge mig ut och leta efter en gömma. Man kommer till platser som man aldrig annars hade haft anledning att besöka. Det ger också en form av gemenskap. Någon gör något som någon annan kommer i kontakt med.

För ett tag sedan var en amerikan på besök i Göteborg som lämnade avtryck efter sig genom att placera en skatt vid Götaplatsen. Den finns fortfarande kvar. Jan Sylan har varit där och lämnat sin hälsning.

Nästa steg är att ordna träffar i det verkliga och inte bara i det virtuella livet, s k IRL-träffar (IRL = In Real Life). Sådana förekommer redan i geocachekretsar i USA. Jan Sylan ska försöka ordna något liknande i Göteborg.

Verksamheten växer stadigt hela tiden. Under den senaste sjudagarsperioden har 3 605 gömmor världen över besökts av ivriga GPS-skattletare, enligt det datoriserade loggboksystemet. Så snart borde det finnas tillräckligt många för Jan Sylvans IRL-möte.

LENNART JONSSON
031-625685 lennart.jonson@gp.se

FAKTA:

Geocache är en sport som vimlar av engelska uttryck. Här är några:

Multi cache: Den första gömman ger nya ledtrådar - eller koordinater - som för vidare till nästa delgömma eller den slutliga.

Virtual cache: Här finns ingen låda utplacerad. I stället ska man hitta någon viss uppgift, t ex ett årtal på en gravsten och rapportera tillbaka till den som hittat på den som "bevis" för att man varit där.

Offset cache: Här får man koordinaterna till en plats där man sedan kan hitta justeringsnummer som läggs till koordinaterna för att leda skattletaren vidare till den riktiga gömman.

(Källa: utsidan.se)

GPS, Global Positioning System, är ett satellitbaserat navigationssystem med 24 satelliter i sex banplan på 20 000 km höjd runt jordklotet. I varje plan ligger fyra satelliter som är "synliga" för en GPS-mottagare varhelst på jordytan man befinner sig. Varje satellit har fyra atomklockor med sig. De tar 300 000 år på sig för att komma upp i ett fel på en sekund. Trots det uppdaterar markstationerna satelliterna var 12:e timme med korrekt tid. Ett fel på en nanosekund - dvs en miljarddel - motsvarar nämligen en missvisning på tre decimeter på jordytan.

BILDER:

Här är den hemliga gömman i ett träd i Toltorpsdalen. Med hjälp av sin GPS-mottagare lyckades Jan Sylan hitta platsen. I varje skattgömma, finns en bok som skattfinnaren ska anteckna sig i. Den här skatten hade lagts ut av signaturen vdm&xog.

Genom att följa pilen på GPS-en lyckades vi trassla in oss i Toltorpsdalens villakvarter, för att till slut hamna i en återvändsgränd. Enligt satellitnavigeringssystemet var det 350 meter kvar till målet.

FÖLJ PILEN, GPS-mottagaren håller kontakt med satelliter på 20 000 kilometers höjd.

Foto Nicklas Elmrin